

Makale Türü: Araştırma Makalesi
Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Küresel Vatandaşlık Eğitimi ile İlgili Görüşlerinin İncelenmesi¹

Veysi AKTAŞ²

Millî Eğitim Bakanlığı, Sosyal Bilgiler Öğretmeni
Orcid id: 0000-0002-5174-7505

Yakup AYAYDIN³

Millî Eğitim Bakanlığı, Sosyal Bilgiler Öğretmeni
Orcid id: 0000-0001-5710-4626

ÖZ

Kültürler arası etkileşimin hızla arttığı günümüzde bireylerin küresel vatandaşlık becerilerine sahip olarak yetişmeleri önem arz etmektedir. Küresel vatandaşlık eğitimi sosyal bilgiler öğretim programında önemli bir yer teşkil etmektedir. Bu araştırmanın amacı Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin küresel vatandaşlık eğitimi ile ilgili görüşlerinin tespit edilmesidir. Araştırmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın katılımcılarını İstanbul ili Küçükçekmece ilçesinde farklı okullarda görev yapan 10 Sosyal Bilgiler Öğretmeni oluşturmuştur. Katılımcıların seçiminde ölçüt örneklem yöntemi kullanılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından uzman görüşü de alınarak geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşmelerden elde edilen verilerin çözümlenmesinde içerik analizi kullanılmıştır. Yapılan analizler sonucunda sosyal bilgiler öğretmenlerinin küresel vatandaşlığı ülkemizin dışındaki dünyayı algılamak olarak tanımladığı, öğretmenlerin kendi ifadelerine göre araştırmaya katılan öğretmenlerinin çoğunun küresel vatandaşlık özellikleri taşımadığı tespit edilmiştir. Öğretmenlerin çoğu küresel vatandaşlık eğitiminin önemli olduğunu ve bu eğitimin uygulamalı projelerle ilkokuldan itibaren farklı dersler bağlamında verilmesi gerektiğini belirtmiştir. Araştırmada bazı öğretmenler ise küresel vatandaşlık eğitiminden ziyade öğrencilerin kendi kültürel değerlerini kazanmasının önemli olduğunu belirtmiştir. Öğretmenler, Sosyal Bilgiler dersi içerisinde küresel vatandaşlık eğitimi ile ilgili konuların olduğunu ve küresel vatandaşlık eğitiminin öğrencilere farklı kültürlere ve insan haklarına saygı, barış, özgürlük, adalet anlayışı kazandırdığını belirtmiştir.

Anahtar kelimeler: Eğitim, Sosyal Bilgiler, Küresel Vatandaşlık, Öğretmen

An Investigation of Social Studies Teachers Opinion of Global Citizenship Education

ABSTRACT

In today's world, where intercultural interaction is increasing rapidly, it is important for individuals to grow up with global citizenship skills. Global citizenship education has an important place in the social studies curriculum. The aim of this research is to determine the views of Social Studies teachers about global citizenship education. Qualitative research method was used in the research. The participants of the research consisted of 10 Social Studies Teachers working in different schools in the Küçükçekmece district of Istanbul. The criterion sampling method was used in the selection of the participants. As a data collection tool in the research, a semi-structured interview form developed by the researcher by taking expert opinion was used. Content analysis was used to analyze the data obtained from the interviews. As a result of the analysis, it was determined that social studies teachers defined global citizenship as perceiving the world outside our country, and according to the teachers' own statements, most of the teachers participating in the research did not have global citizenship characteristics. Most of the teachers stated that global citizenship education is important and that this education should be given in the context of different lessons starting from primary school with applied projects. In the research, some teachers stated that it is important for students to acquire their own cultural values rather than global citizenship education. Teachers

¹ Bu çalışma 13-14 Aralık 2018 tarihinde düzenlenen 5. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi'nde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

² Sorumlu Yazar: Dr., Veysi AKTAŞ, E-mail: veysiaktas7@gmail.com, Phone: 05545273272

³ Diğer Yazar : Dr., Yakup AYAYDIN, E-mail: yakupts61@hotmail.com

stated that there are topics related to global citizenship education in the Social Studies course and that global citizenship education provides students with an understanding of respect for different cultures and human rights, peace, freedom and justice.

Keywords: Social Studies, Global Citizenship, Teacher

Giriş

Küresel vatandaşlık kavramının tarihsel sürecinin Yunan filozoflarının dünya vatandaşlığı ifadesini kullanmasıyla başladığı, Stoa felsefesi savunucularının da küresel yasalar ve vatandaşlık erdemleri üzerinden bir kimlik kazandığı bilinmektedir (Schattle, 2009). Nitekim “Nerelisin?” sorusuna karşılık olarak “*Ben evrenin bir vatandaşıyım.*” karşılığını veren Sokrates, evrensel ahlak kurallarının işlerlik kazanmasının ve bireylerin de bu doğrultuda davranması gerektiğini vurgulamaktadır (Heater, 2004, s. 106). Rönesans’ın etkisiyle tekrar gündeme gelen dünya vatandaşlığı görüşü Aydınlanma Çağı Avrupa’ında gittikçe derinlik kazanmıştır. Montaigne “*Bütün insanları hemşerim sayıyorum. Bir Polonyalıyı tıpkı bir Fransız gibi kucaklıyorum. Dünya ile akrabalığımı kendi milletimle akrabalığımdan üstün tutuyorum.*” şeklindeki ifadesi Avrupa’da iyiden iyiye biçimlenen dünya vatandaşlığının özeti olarak gösterilebilir (Montaigne, 2019, s.225).

Günümüzde küresel vatandaşlık, küresel meselelerin çözüme kavuşturulmasında dair bir vatandaşlık yaklaşımı olup ulusal ve evrensel değerlerin bir potada eritilip içselleştirilmesi anlamına gelmektedir (Kan, 2009, s.896). Küresel vatandaşlık; kültürel zenginliği kabul etmek, toplumsal adil oluşun sürdürülebilirliğini korumak, küresel ölçekte bir farkındalığa sahip olacak biçimde daha yaşanılabilir bir dünya oluşturmak adına ortak sorumluluk hissiyle davranmaktır (Reysen, 2012, s.29; Bana, 2020, s.483; Ehigie, 2021, s.137). Bunun yanı sıra küresel vatandaşlığı farklılıkları zenginlik biçiminde algılayan, dünyadaki gelişmelerden haberdar olan, geçmiş-bugün-gelecek ekseninde dikkate değer görülen insan hakları ihlalleri, açlık, kuraklık, afetler gibi küresel ölçekteki problemlere yönelik duyarlı olup bu sorunlara çözüm bulmaya çalışan bir birey profili üzerinden de değerlendirmekte fayda vardır (Çolak, 2015, s.4; Kuş, 2020, s.127).

Küresel vatandaş, geniş ölçekli bir perspektifle sürdürülebilir yarımların oluşumuna katkı sağlayıp dünyanın iktisadi, toplumsal, teknik ve çevresel boyutta gelişiminde aktif rol üstlenmelidir. Buna ilaveten küresel vatandaş, çağın gerektirdiği hedeflere odaklanıp disiplinler arası bir bakışla bilgisini ve becerisini geliştirmeli, başka dilleri konuşabilmeli, entelektüel kişiliğiyle topluma rehber olabilmeli, empati esaslı iletişim becerisini çevresine yansıtabilmelidir (Doğan, 2000; Cogan, 2000). Bireyin küresel vatandaş olabilmesi için evrensel boyutta sorumluluk almasının yanında yerel ölçekte önemli meselelerde sorumluluk üstlenip gönüllülük esasıyla hareket etmesi gerekmektedir (Kan, 2009b, s.26). Buna ilaveten küresel bir dünyada yaşadığının farkında olması küresel vatandaşlığın öne çıkan nitelikleri arasındadır. Bilgi, beceri ve tutum bakımından güçlü niteliklere sahip olması beklenen küresel vatandaşın nasıl bir profile sahip olduğunu Oxfam (2015) Tablo 1’deki gibi özetlemektedir.

Tablo 1. Küresel Vatandaş Profili

Bilgi ve anlayış	Beceriler;	Değer ve tutumlar;
I. Sosyal adalet ve eşitlik,	I. Eleştirel düşünme	I. Kimlik ve özsaygı
II. Farklılık	II. Etkili tartışma	II. Empati
III. Küreselleşme ve bağımlılık	III. Adaletsizlik ve eşitsizlikle mücadele etme	III. Sosyal adalet ve eşitlik için sorumluluk
IV. Sürdürülebilir bir gelecek	IV. İnsanlara ve eşyaya saygı duyma	IV. Farklılığa değer verme ve saygı duyma
V. Barış ve mücadele	V. İş birliği ve çatışmaların çözümü	V. Çevreyle ilgilenme ve sürdürülebilir gelişim için sorumluluk alma

Tablo 1'deki küresel vatandaşlık profili değerlendirildiğinde küresel vatandaş olmada adalet, eşitlik, farklılıklara saygı, küreselleşme, sürdürülebilirlik, barış ve mücadele bilgi ve anlayışının gerekli olduğu görülmektedir. Bununla birlikte küresel vatandaşlık eleştirel düşünme, etkili tartışma, adaletsizlik ve eşitsizlikle mücadele, insanlara ve eşyaya saygı duyma, iş birliği ve çatışmaların çözümü becerilerini gerektirmektedir. Küresel vatandaş olmada bilgi-anlayış ve becerilerin yanında değer ve tutumlarda empati, sosyal adalet, eşitlik, kimlik, özsaygı, farklılığa değer verme, saygı, çevreyle ilgilenme, sürdürülebilir gelişim, sorumluluk, insanların farklılık oluşturabileceğine yönelik inanç değer ve tutumları önem arz etmektedir.

Geçmişten günümüze değişimin süreklilik arz ettiği dünyayı küresel düzeyde algılamak ve dünyaya uyum sağlamak eğitim ile mümkündür. Eğitim, bireylerin başta yaşadıkları toplum olmak üzere dünyayı anlamalarına, içinde yaşadıkları toplumu ve dünyayı geliştirmelerine katkı sağlayabilir. Bununla birlikte eğitim, küresel ölçekteki konuların, vakaların ve perspektiflerin ele alınmasına böylece bireyin kendisini küresel toplum yapısının değerli bir üyesi olarak nitelendirmesine olanak sağlayabilir (Tünkler, 2020, s. 260). Öte yandan eğitim; değişen ve çeşitlenen vatandaşlık türlerinin ne olduğunun açıklanmasında, bunların anlamlandırılmasında, analizinde başat role sahiptir. Başta ABD, Kanada, Çin ve AB ülkeleri olmak üzere pek çok yerde eğitim içerikleri öğrencilerin küresel vatandaş profiline uygun bir biçimde güncellenmektedir. Öğrencilerin çeşitli küresel problemlerle baş edip çözüm üretebilmeleri için gerekli bilgi, yetkinlik, özyeterlik ve tutuma sahip olmaları önem arz etmektedir. Bunun için de eğitim sürecinin ve okulların örtük veya resmi programlarının buna uygun biçimde dizayn edilmiş olması gerekmektedir (Karatekin, 2021, s. 60).

Küresel Vatandaşlık Eğitimi (KVE) ile bireyler yaşamda karşılaşılabilecekleri problemlere yönelik analitik ve yaratıcı çözüm yöntemleri geliştirebilir. Bununla birlikte KVE birtakım gerekçeler nedeniyle dışlanmış veya olumsuz şekilde etiketlenmiş toplumsal yapılara veya kişilere dönük empatik bir iletişim anlayışının gelişmesine olanak sağlayabilir. KVE, bireylerin toplumun tüm paydaşlarıyla belli başlı faaliyetleri yürütebilecek organizasyon becerilerinin gelişmesine de katkı sağlayabilir. (UNSECO, 2014, S.15). Bugün koşullarında küresel problemlerle baş edebilecek, bu problemlere çözüm ortaya üretebilecek, eleştirel ve yaratıcı bireylerin yetişmesi geleceğin teminatı bakımından büyük öneme arz etmektedir. Bu bağlamda KVE'ne birçok ülkenin öğretim programlarında bir ders aracılığıyla veya bağımsız bir ders biçiminde yer verildiği görülmektedir (UNESCO, 2014, s.14).

Küresel vatandaşlık eğitiminin okul öncesinden itibaren her kademedeki öğrencilere verilmesi gerekmektedir. Bununla birlikte ülkemizde sadece KVE'nin verildiği bir ders mevcut değildir (Çermik, Çalışoğlu ve Tahiroğlu, 2016). Fakat farklı derslerin öğretim programlarında KVE ile ilgili konu ve kazanımlara yer verilmiştir. Küresel vatandaşlık eğitiminin sosyal bilgiler öğretim programlarında önemli bir yer teşkil ettiği söylenebilir. Bu doğrultuda Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı (SBDÖP) kapsamında ilkökul ve ortaokul sosyal bilgiler derslerinin "Küresel Bağlantılar" öğrenme alanında KVE ile ilişkili önemli konu başlıklarının yer aldığı görülmektedir (MEB, 2018; Palaz, 2017, s.47). Nitekim sosyal bilgiler dersi; yakından uzağa, yerelden küresele uzanan durumların farkında olan, çevresel krizlere duyarlı davranan, bireysel veya toplumsal meselelerin çözümünde etkin rol oynayan, milli ve evrensel değerleri içselleştirebilen iyi vatandaşlar yetiştirmeyi hedeflemektedir (Durmuş ve Çolak, 2021, s.147). Bu hedefler sosyal bilgiler dersinin öğrencilerin küresel vatandaş olarak yetiştirilmesini hedeflediğini göstermektedir. Nitekim SBDÖP'nin 2018 yılında güncellenen ve değişen dünya şartlarına uygun biçimde revize edilen içeriğinin KVE'nin genel amaçları ile paralel olduğu görülmektedir (Öksüzoğlu, 2022, s.36). Küresel vatandaş olabilmek sürecinde önemli bir rolü olan sosyal bilgiler dersi, bireylerin değişen çağa uyum sağlayarak geleceğe dair olası problemleri fark etmelerini ve bu problemlerin

çözümlerine yönelik yaratıcı fikirler geliştirmelerini amaç edinmiştir (Balbağ, 2016, s.35). Sosyal bilgiler dersi öğretim programında yer verilen bu hedeflere ulaşılması ve küresel ölçekte sorumluluklar üstlenerek çoklu bakış açısı geliştiren bireylerin yetişmesi için etkili ve doğru bir KVE'ne ihtiyaç vardır. Dolayısıyla bu dersin öğretiminde en önemli rolü üstlenen sosyal bilgiler öğretmenleri de kendilerini insanlığın bir parçası olarak görüp yerel ve evrensel düzeydeki konu başlıklarını analitik çözümlerle eşliğinde sınıfına taşımaktadır (Bayır, Göz & Bozkurt, 2014, s.146). Öğretmenlerin küresel vatandaşlık eğitimini etkili ve verimli bir şekilde gerçekleştirmeleri için ise küresel vatandaşlık niteliklerine sahip olmaları önem arz etmektedir.

KVE ile ilgili farklı hedef gruplarla birçok araştırma gerçekleştirilmiştir. Yapılan çalışmalar içinde öğretmenlerin küresel vatandaşlık algılarının olumlu olduğu (Rapoport, 2010; Hillyard, 2011, Ceylan, 2014; Balbağ ve Türkcan, 2017; Tünkler, 2020) görülmüştür. Öte yandan öğretmen adaylarının (Çermik ve Şahin 2015; Engin ve Sancar, 2015) ve öğretmenlerin küresel vatandaşlığa dair düzeylerinin orta seviyelerde çıktığı çalışmalar da mevcuttur (Çelikten, 2015). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin küresel vatandaşlık eğitiminin gerekliliğine ilişkin görüşlerinin olumlu yönde olduğu (Balbağ, 2016; Çolak, Kapabınar ve Öztürk, 2019; Akhan ve Kaymak, 2021) çalışmaların yanı sıra sosyal bilgiler dersi sürecinde KVE'nin etkili şekilde yürütülmesine yönelik (Balbağ, 2016; Çolak, Kapabınar ve Öztürk, 2019) araştırmalar literatürde yer almaktadır. Bunun yanı sıra ilgili alan yazında küresel vatandaşlığa dair sosyal bilgiler öğretmen adaylarının algılarını (Kaya ve Kaya, 2012; Egüz, 2016; Günel ve Pehlivan, 2016) ve küresel vatandaşlık düzeylerini (Göl, 2013; Karaca ve Çoban, 2015; Durmuş, 2017; Özdemir Özden ve Karadağ, 2021) tespit etmeye dönük çeşitli araştırmalar mevcuttur. Çolak (2015)'in araştırmasında sosyal bilgiler öğretmenlerinin küresel vatandaşlığa dair kavram şemalarının olumlu olduğu öte yandan SBDÖP'nin küresel vatandaşlık eğitiminin aktarımı açısından yetersiz görüldüğü tespit edilmiştir. Bunun yanı sıra alan yazında SBDÖP'nin ve öğretmenlerin küresel vatandaşlık eğitimi sürecinde önemli sorumluluklar taşıdığı belirtilmektedir (Açıklalın, 2010; İçen ve Akpınar, 2012). Nitekim Durmuş (2017)'un araştırmasında da sosyal bilgiler dersinin "Küresel Bağlantılar" öğrenme alanının KVE ile doğrudan ilişkili olduğu dolayısıyla KVE açısından önem arz ettiği vurgulanmıştır. Öte yandan Altay (2020)'in çalışma bulgularında sosyal bilgiler ders kitaplarının KVE açısından önemli görülen, problem çözme, eleştirel düşünme, karar verme gibi becerilere yer verilme sıklığının yetersiz olduğu tespit edilmiştir. Karatekin (2017)'in araştırmasında ise 1998, 2005 ve 2018 öğretim programlarına göre hazırlanan sosyal bilgiler ders kitaplarının KVE ve küresel vatandaşlık kavramlarını doğrudan barındırmadığı, küresel vatandaşlığın içeriklerde tüm boyutlarıyla ele alınmadığı tespit edilmiştir.

Yurt dışında yürütülen araştırmalar analiz edildiğinde sosyal bilgiler eğitimi ile KVE arasındaki ilişkinin farklı değişkenler ve alt problemler üzerinden ele alındığı tespit edilmiştir. Almanya'da sosyal bilgiler öğretmenlerinin küresel vatandaşlığa dair görüşlerinin incelendiği (Ortloff, 2011), ABD'deki sosyal bilgiler öğretmenlerinin KVE'ye yönelik görüşlerinin analiz edildiği (Pubgliese, 2015), Güney Kore'deki sosyal bilgiler öğretmenlerinin KVE'ye yönelik tecrübelerinin ve algılarının nasıl olduğunun ele alındığı (Kim, 2019), Tayland'daki sosyal bilgiler öğretmen adaylarının küresel vatandaşlık ile demokratik vatandaşlık tutumlarının analiz edildiği (Prachagool ve Nuangchalem, 2019) pek çok araştırma mevcuttur.

İlgili alan yazın tarandığında son dönemlerde küresel vatandaşlığa dolayısıyla KVE'ne yönelik araştırmaların arttığı görülmektedir. Küresel vatandaşlık eğitiminin sosyal bilgiler ile olan ilişkisinin farklı örneklem, çalışma grubu ve değişkenler üzerinden ele alındığı araştırmaların artması güncel ve çeşitli perspektifler ortaya koyacak çalışmaların yapılmasını önemli kılmaktadır. Bu bağlamda söz konusu araştırmanın ilgili alan yazına güncel veriler sağlayıp geçmişte yapılan araştırmalardan elde edilen bulgularla mukayese yapılmasına imkân sağlayacağı söylenebilir. Nitekim, SBDÖP'te küresel vatandaşlıkla ilişkili içeriklerin etkili öğretiminde, küresel anlamda iyi bir vatandaş yetiştirilmesinde sosyal bilgiler öğretmenlerinin misyonu ve önemi dikkate değerdir. Bununla birlikte KVE ile ilişkili çalışmaların önemli bir

kısımının sosyal bilgiler öğretmen adaylarıyla yapıldığı sosyal bilgiler öğretmenleriyle yapılan araştırmaların sınırlı olduğu görülmektedir. Bu nedenle araştırma, sosyal bilgiler öğretmenlerinin KVE'ye yaklaşımlarının tespit edildiği araştırmalarla ilgili literatürdeki eksikliğin giderilmesine katkı sağlayacaktır. Ayrıca, araştırmanın sonuçlarının sosyal bilgiler dersi kapsamında küresel vatandaşlık eğitiminin iyileştirilmesine katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu kapsamda, araştırmanın amacı sosyal bilgiler öğretmenlerinin küresel vatandaşlık eğitimine dair görüşlerinin tespit edilmesidir. Söz konusu amaçtan doğrultusunda araştırma soruları şu şekildedir:

- I. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin küresel vatandaşlık ve küresel vatandaşlık eğitimine yönelik görüşleri nelerdir?
- II. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin küresel vatandaşlık eğitiminde Sosyal Bilgiler dersinin yeri ile ilgili görüşleri nelerdir?
- III. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin küresel vatandaşlık eğitiminin nasıl olması gerektiğine yönelik görüş ve önerileri nelerdir?

Yöntem

Araştırma nitel araştırma yöntemine uygun olarak gerçekleştirilmiştir. Nitel araştırma: *“Gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, alguların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir şekilde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma.”* (Yıldırım ve Şimşek, 2013, s.45) olarak tanımlanmaktadır. Araştırmada sosyal bilgiler öğretmenlerinin küresel vatandaşlık eğitimine yaklaşımları nitel araştırma yöntemine uygun olarak tespit edilmiştir.

Katılımcılar

Araştırmanın çalışma grubunu MEB'e bağlı ortaokullarda görev yapan 10 sosyal bilgiler öğretmeni oluşturmaktadır. Katılımcıların belirlenmesinde ölçüt örnekleme tekniği kullanılmıştır. Ölçüt örnekleme tekniğinin tercih edilmesinde üzerinde çalışılan konu veya olguya dair tecrübe, bilgi, yaşantı elde eden katılımcıların tespit edilmesinde imkân sağlaması etkili olmuştur (Patton, 2014). Ölçüt olarak MEB'e bağlı bir ortaokulda çalışıyor olmak, sosyal bilgiler dersine aktif olarak giriyor olmak belirlenmiştir. Katılımcılar hakkındaki genel bilgiler Tablo 2'de görülmektedir.

Tablo 2. Katılımcı Öğretmenlere Ait Bilgiler

Katılımcılar	Cinsiyet	Mesleki Kıdem
Katılımcı 1	Kadın	10
Katılımcı 2	Kadın	5
Katılımcı 3	Kadın	8
Katılımcı 4	Kadın	11
Katılımcı 5	Kadın	2
Katılımcı 6	Erkek	5
Katılımcı 7	Erkek	15
Katılımcı 8	Erkek	20
Katılımcı 9	Erkek	16
Katılımcı 10	Erkek	4

Tablo 2’de görüldüğü üzere araştırmada katılımcıların farklı cinsiyet ve mesleki kıdeme sahip olmalarına dikkat edilmiştir. Bunun yanı sıra bilimsel etiğe uygun biçimde öğretmenlerin isimleri yerine K1, K2... biçiminde kodlama yapılmıştır.

Verilerin Toplaması

Araştırmada veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşmeler bir konunun detaylı irdelenmesini ve bütünüyle anlaşılmasını sağlamak adına önemli veriler sağlamaktadır. Araştırmada kullanılan görüşme formu araştırmacılar tarafından geliştirilmiştir. Görüşme formundaki sorular araştırmanın amacına uygun olarak hazırlanmış olup ifadelerin anlaşılır biçimde olmasına ve yönlendirici sorular içermemesine dikkat edilmiştir. Taslak olarak geliştirilen görüşme formuna iki sosyal bilgiler öğretmeni ile yapılan ön görüşmeler ve iki alan uzmanının görüşleri dikkate alınarak son hali verilmiştir. Görüşme formu katılımcı bilgileri ve açık uçlu sorular yer aldığı iki bölümden oluşmaktadır.

Araştırmanın amacına uygun biçimde hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu öğretmenlerle yüz yüze görüşmek suretiyle uygulanmıştır. Görüşmeler öğretmenlerin kendilerini rahat ifade edebilecekleri kütüphane, öğretmenler odası vb. ortamlarda gerçekleştirilmiştir. Görüşmelerde öğretmenlerin ifadeleri kâğıda yazılmak suretiyle kaydedilmiş ve görüşme sonunda katılımcı öğretmene teyit ettirilmiştir. Daha sonrasında elde edilen veriler araştırmacı tarafından bilgisayar ortamına aktarılmıştır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Sosyal bilgiler öğretmenleriyle yapılan görüşmeler neticesinde elde edilen verilerin değerlendirilmesinde içerik analizinden yararlanılmıştır. Elde edilen tüm verilerin açıklanmasına imkân verecek kavram ve ilişkiler ağını oluşturmak adına içerik analizi tercih edilmektedir. Bu süreçte araştırmacılar bir veri seti oluşturup bunları kategorize eder (Patton, 2014). Bu araştırmada katılımcıların görüşlerinden yola çıkılarak temalar ve kodlar oluşturulmuştur. Temelde okuyucunun söz konusu kod ve temaları anlamlandırmasını kolaylaştıran bu yöntem sayesinde verilerin anlamlı ve bütünsel şekilde yansıtılması mümkün hale gelmektedir (Yıldırım ve Şimşek 2016). Araştırma boyunca verilerin dört safhada analiz edildiği söylenebilir. Başlangıçta elde edilen verilerden kodlar oluşturulmuş, daha sonra bu kodlar görüşme soruları doğrultusunda temalara ayrılmıştır. Sonraki safhada ise veriler kod ve temaya uygun bir biçimde düzenlenmiştir. Ardından her iki araştırmacı tarafından gerçekleştirilen analizlerde ortaya çıkan kod ve temalar mukayese edilmiş, araştırmacıların görüş birliği veya görüş ayrılığı yaşadığı bölümler tespit edilerek verilere son hali verilmiştir. Elde edilen veriler doğrudan alıntılarla desteklenerek açıklanmıştır.

Bulgular

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Küresel Vatandaşlık Kavramını Tanımla Biçimleri

Araştırmada katılımcılara küresel vatandaşlık kavramını tanımlamalarına yönelik “*Sizce küresel vatandaşlık denince aklınıza neler geliyor?*” ve “*Küresel vatandaşlığı nasıl tanımlarsınız?*” soruları yöneltilmiştir. Sorulara verilen cevaplar incelendiğinde katılımcıların çoğu küresel vatandaşlık kavramını tüm dünyayı algılama, anlama, Dünya’daki gelişmeleri takip etme, siyasal sınırların olmadığı bir dünya, kendi ulusunun ötesinde tüm insanlığın haklarına saygılı olma, eşit haklara sahip olma ve olaylara tarafsız bakabilme olarak tanımlamaktadır. Bununla birlikte bir katılımcı küresel vatandaşlık kavramına eleştirel bir söylem ile yaklaşarak insanların bir yöreye veya bölgeye ait olması gerektiğini ifade etmiştir. Elde edilen bulgular Tablo 3’de sunulmuştur.

Tablo 3. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Küresel Vatandaşlık Kavramını Tanımlama Biçimleri

İfadeler	Katılımcı sayısı	Katılımcı
Toplumları/kültürleri anlama	5	K1, K2, K5, K6, K9
Dünya'daki gelişmeleri takip etme	3	K2, K6, K7
Siyasal sınırların olmadığı dünya	3	K4, K6, K7
Ulusların haklarını gözetme	2	K5, K10
Eşit haklara sahip olma	2	K8, K9
Olaylara tarafsız bakabilme	1	K1
Kavramını doğru bulmuyorum	1	K3

Tablo 3’de elde edilen bulguları katılımcıların görüşleriyle somutlaştırmak gerekirse; Katılımcı 2 “*Küresel vatandaşlık dünyada oluşan gelişmeleri takip edip öğrenen kişi geliyor aklıma. Kendi ülkesiyle beraber diğer toplumları öğrenmek için çaba harcayan kişidir.*” ifadesini kullanarak küresel vatandaşlığın dünyada meydana gelen gelişmeleri takip etmenin yanında diğer ulusları öğrenme ve anlamayı kapsadığını vurgulamıştır. Buna benzer olarak Katılımcı 6 “*Bir ülkenin siyasi sınırlarından ziyade tüm dünyayı kucaklayabilen insan aklıma geliyor. Dünyada meydana gelen olaylara dikkat kesilebilen kişidir*” ifadesini kullanmıştır. Katılımcı 5 ise “*Dünyadaki tüm insanları algılamak geliyor. Kendi ülkemiz dışında tüm dünya uluslarının haklarını gözetmek olarak tanımlayabilirim.*” diyerek küresel vatandaşlığın tüm insanları algılamının yanında ulusların haklarını gözetme ile mümkün olabileceğini vurgulamıştır. Bazı katılımcılar küresel vatandaşlık kavramını siyasi sınırların ötesinde bir kavram olarak ifade etmiştir. Bu doğrultuda Katılımcı 4 “*Sınırların olmadığı bir dünyada herkesin özgürce yaşaması geliyor aklıma*” ifadesiyle kullanmıştır. Buna benzer olarak Katılımcı 7 “*siyasal anlamda sınırların kaldırılması küresel vatandaşlığı gerçek kılabilir*” diyerek küresel vatandaşlığın siyasi sınırların kaldırılması ile mümkün olabileceğini belirtmiştir. Bazı katılımcılar ise küresel vatandaşlığı eşit haklara sahip olma ile açıklamıştır. Bu doğrultuda Katılımcı 8 “*Dünya insanı, herkesin eşit olması aklıma geliyor. Eşit olma bilincine sahip olan kişidir.*” ifadesini kullanmıştır. Buna benzer olarak Katılımcı 9 ise “*Herhangi bir ülkeye mensup olmayıp her ülkenin özelliklerini benimsemek kavramı geliyor. Her ülkenin eşit haklara sahip olmasıdır.*” diyerek her ülkenin eşit haklara sahip olmasının yanında küresel vatandaşlığı her ülkenin özelliklerini benimsemek olarak algıladığını vurgulamıştır. Bunlardan farklı olarak Katılımcı 3 ise “*Küresel vatandaşlık kavramını doğru bulmuyorum. İnsanların bir bölgeye veya yöreye ait olması gerektiğini düşünüyorum.*” diyerek küresel vatandaşlık kavramını doğru bulmadığını insanların bir yöreye veya bölgeye ait olması gerektiğini vurgulamıştır.

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Küresel Vatandaşlık Özelliklerini Taşımaya Yönelik Görüşleri

Araştırmada katılımcılara küresel vatandaşlık niteliklerini taşıyıp taşımadıklarına yönelik olarak “*Siz küresel vatandaş özelliklerini taşıdığınızı düşünüyor musunuz? Niçin?*” sorusu yöneltilmiştir. Soruya verilen cevaplar incelendiğinde katılımcıların çoğu küresel

vatandaşlık özelliklerini taşımadığını belirterek bunun nedenlerini yabancı dil bilmeme, bilgi eksikliği, doğduğu yere ait olma ve adaletli bir düzenin olmaması olarak açıklamıştır. Katılımcıların bir kısmı ise küresel vatandaşlık özelliklerini taşıdıklarını belirterek bunun nedenlerini ise dünyadaki herkesin hakkını savunma, sorunlara kayıtsız kalmama ve felaketlere duyarlı olma şeklinde belirtmiştir. Elde edilen bulgular Tablo 4’de sunulmuştur.

Tablo 4. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Küresel Vatandaşlık Özelliklerini Taşımaya Yönelik Görüşleri

İfadeler	Katılımcı sayısı	Gerekçe	Katılımcılar
Küresel vatandaş değilim	6	Yabancı dil bilmeme	K2, K3, K4, K9, K10
		Adaletli bir düzenin olmaması	K8
		Bilgi eksikliği	K2
		İnsan doğduğu yere ait olması	K3
Küresel vatandaşım	4	Herkesin hakkını savunma	K1, K5, K6
		Sorunlara kayıtsız kalmama	K7
		Felaketlere duyarlı olma	K5

Tablo 4’de elde edilen bulguları katılımcıların görüşleriyle somutlaştırmak gerekirse; Katılımcı 2 “Küresel vatandaş olmak çok zordur. Bunun için belli bir bilgi birikimine sahip olmak gerekmektedir. Birçok dil bilmek, fazla kitap okumak, araştırmak Küresel vatandaş olmanın gereğidir. O yüzden ben kendimi küresel vatandaş olarak görmüyorum.” diyerek bilgi birikimine sahip olmadığı ve yabancı dil bilmediği için küresel vatandaşlık özellikleri taşımadığını vurgulamıştır. Buna benzer olarak Katılımcı 9 “Düşünmüyorum. Yabancı dil bilmediğim için küresel vatandaş olamam.” ifadesini kullanmıştır. Katılımcı 3 ise “Sadece yabancı bir dil bilmediğim için benden küresel vatandaş olmaz. İngilizce bilsem dahi kendimi küresel vatandaş olarak göremem. Çünkü bir insan doğup büyüdüğü yere aittir.” diyerek küresel vatandaş olmak için dil bilmenin de yeterli olamayacağını çünkü bireyin doğduğu yere ait olduğunu belirtmiştir. Katılımcıların bir kısmı ise küresel vatandaşlık özelliklerini taşıdıklarını belirtmiştir. Bu doğrultuda Katılımcı 5 “Kesinlikle düşünüyorum. Çünkü hem insani olarak hem de inancım olarak herkesi Allah’ın bir emaneti olarak görüyorum. Bu yüzden demokratik ve adil bir şekilde herkesin haklarını savunmamız gerektiğini düşünüyorum. Bu yüzden kendimi küresel vatandaş olarak görüyorum. Uluslararası felaketlere duyarlı olmak küresel vatandaşlığın gereğidir.” ifadesini kullanarak herkesin hakkını savunduğu ve uluslararası felaketlere duyarlı olduğu için küresel vatandaş olduğunu vurgulamıştır. Buna benzer olarak Katılımcı 6 “Evet, küresel vatandaş olduğumu düşünüyorum. Dünyada yaşayan her insanın haklarının savunulması gerektiği kanaatindeyim.” ifadesini, Katılımcı 7 “Evet düşünüyorum. İç savaşlarda ve ilticalarda yaşanan durumlara kayıtsız kalmamak bile küresel vatandaş olduğumuzu gösterir.” ifadesini kullanarak küresel vatandaş olduklarını vurgulamıştır.

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Küresel Vatandaşlık Eğitiminin Önemine ve Faydalarına Yönelik Görüşleri

Araştırmada katılımcılara küresel vatandaşlığın önemine ve faydasına yönelik olarak “Sizce küresel vatandaşlık eğitimi önemli midir? Eğer önemliyse, Neden önemlidir?” ve “Ülkemiz ve Dünyamız açısından yararı olabilir mi? Nasıl yararları olabilir?” soruları yöneltilmiştir. Sorulara verilen cevaplar incelendiğinde katılımcıların çoğu küresel vatandaşlık eğitiminin önemli olduğunu belirtmiştir. Katılımcılar küresel vatandaşlık eğitiminin önemini dünyadan haberdar olma, insani değerleri anlama, dünyayı tanıma ve yaşanabilir bir dünya oluşturma olarak ifade etmiştir. Yine katılımcıların çoğu küresel vatandaşlık eğitiminin faydalı olduğunu vurgulamıştır. Katılımcılar küresel vatandaşlık

eğitiminin faydalarını dünyadan haberdar olma, uluslararası yardım, uluslararası sorunlarla ilgilenme, dünyayı tanıma, insan haklarının gelişmesi, uluslararası hukukun gelişmesi, yabancı dil öğrenme olarak açıklamıştır. Bunlara ilaveten iki katılımcı küresel vatandaşlık eğitiminin önemli olmadığını belirtmiştir. Elde edilen bulgular Tablo 5’te sunulmuştur.

Tablo 5. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Küresel Vatandaşlık Eğitiminin Önemine ve Faydalarına Yönelik Görüşleri

İfadeler	Katılımcı sayısı	Gerekeçe	Katılımcılar
Küresel vatandaşlık eğitimi önemlidir	8	Dünyadan haberdar olma	K1, K2, K5
		İnsani değerler anlama	K7
		Dünyayı tanıma	K10
		Yaşanabilir Dünya oluşturma	K6
Küresel vatandaşlık eğitimi faydalıdır	8	Dünyadan haberdar olma	K1, K2
		Uluslararası yardım	K5, K7
		Uluslararası sorunlarla ilgilenme	K6
		Dünyayı tanıma	K7
		İnsan haklarının gelişmesi	K8
		Uluslararası hukukun gelişmesi	K9
		Yabancı dil öğrenme	K10
Küresel vatandaşlık eğitimi önemli değildir	2	Genel çerçevesi belli değil	K3
		Kendi kültürümüzü tanımalıyız	K4

Tablo 5’te elde edilen bulguları katılımcıların görüşleriyle somutlaştırmak gerekirse; Katılımcı 2 “Ülkemizin gelişimi için çok önemlidir. Çünkü artık yalnızca kendi ülkesinde meydana gelen olaylardan haberdar olmak kişiye yetmiyor. Dünyada neler oluyor bunu takip etmek daha mühim hale gelmiştir.” ifadesini kullanarak küresel vatandaşlık eğitiminin dünyadaki gelişmelerden haberdar olmak için önemli olduğunu belirtmiştir. Buna benzer olarak Katılımcı 5 “Evet önemlidir. Dünyada yalnız değilsiniz. Diğerleri ile iletişim halinde olmanız zaruri olduğu için bu eğitim çok önemlidir.” ifadesini kullanmıştır. Katılımcı 7 ise “Kesinlikle önemlidir. Çünkü insani değerleri aktarabilir.” diyerek küresel vatandaşlık eğitiminin insani değerleri aktarma açısından önemli olduğunu vurgulamıştır. Yine bu doğrultuda Katılımcı 6 “Evet önemlidir. Yaşanabilir bir dünya için herkesin birbirine saygı duyması için bu eğitime ihtiyacımız vardır.” ifadesini kullanmıştır. Araştırmada katılımcıların çoğu küresel vatandaşlık eğitiminin yararlı olacağını vurgulamıştır. Bu doğrultuda Katılımcı 5 “Uluslararası yardım ve destek gibi yararları olabilir” ifadesini kullanmıştır. Buna benzer olarak Katılımcı 6 “Kesinlikle yararı olabilir. İyi vatandaş olmak ile küresel vatandaş olmak arasında bir bağ olduğunu düşünüyorum. O yüzden hem ulusal hem de uluslararası sorunlarla ilgilenmek adına bu eğitimin yararlı olduğunu düşünüyorum” ifadesini kullanarak küresel vatandaşlık eğitiminin hem ulusal hem de uluslararası sorunlarla ilgilenme noktasında yararları olacağını vurgulamıştır. Katılımcı 8 ise “Hem ülkenin hem de dünyanın insan hakları bakımından gelişmesi için faydalı olacağını düşünüyorum.” diyerek küresel vatandaşlık eğitiminin insan haklarının gelişimi açısından faydalı olacağını vurgulamıştır. Yine bu doğrultuda Katılımcı 9 “Uluslararası hukuk için faydalı olacağını düşünüyorum.” ifadesini kullanmıştır. Bunlardan farklı olarak Katılımcı 3 ve Katılımcı 4 küresel vatandaşlık eğitiminin önemli olmadığını ve yarar sağlamayacağını belirtmiştir. Bu doğrultuda Katılımcı

3 “Hayır, önemli değildir. Çünkü küresel vatandaşlık eğitimin genel çerçevesi ve tanımı belli olmadığı için eğitiminin de yararlı olmayacağını düşünüyorum.” ifadesini kullanmıştır. Buna benzer olarak Katılımcı 4 ise “Önemli olduğunu düşünmüyorum. Kendi ülkemizin değerlerini kültürünü tam olarak öğrenmeden küresel vatandaşlığa geçmeyi doğru bulmuyorum.” diyerek öncelikle kendi ülkemizin değerlerini tanımamız gerektiğini vurgulamıştır.

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Küresel Vatandaşlık Eğitiminin Sosyal Bilgiler Dersi Kapsamındaki Durumuna Yönelik Görüşleri

Araştırmada katılımcılara küresel vatandaşlık eğitiminin sosyal bilgiler dersi bağlamındaki yerine yönelik “Sosyal bilgiler dersinde küresel vatandaşlık eğitimi hangi sınıfta hangi konular bağlamında veriliyor?” sorusu yöneltilmiştir. Soruya verilen cevaplar incelendiğinde Katılımcılar sosyal bilgiler dersi bağlamında küresel vatandaşlık eğitiminin 5. ve 6. sınıf düzeyinde, küresel bağlantılar, uluslararası faaliyetler ve insan hakları konuları kapsamında verildiğini belirtmiştir. Araştırmada bir katılımcı küresel vatandaşlık eğitimi ile ilgili sosyal bilgiler dersinde konu ve kazanım olmadığını, bir katılımcı ise konu ile ilgili bilgisi olmadığını ifade etmiştir. Elde edilen bulgular Tablo 6’da sunulmuştur.

Tablo 6. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Küresel Vatandaşlık Eğitiminin Sosyal Bilgiler Dersi Kapsamındaki Durumuna Yönelik Görüşleri

İfadeler	Katılımcı sayısı	Katılımcı
5. ve 6. sınıf konuları	3	K2, K6, K7
Küresel bağlantılar	2	K5, K9
İnsan hakları konuları	1	K10
Uluslararası faaliyetler	1	K5
Konu ve kazanım yok	1	K3
Bilmiyorum	1	K8

Tablo 6’da elde edilen bulguları katılımcıların görüşleriyle somutlaştırmak gerekirse; Katılımcı 2 “Küresel bağlantılar konu alanında verilen küresel vatandaşlık eğitimi 5. Sınıf Sosyal Bilgiler kitabının son ünitesinde veriliyor.” diyerek küresel vatandaşlık eğitiminin küresel bağlantılar konusu kapsamında verildiğini belirtmiştir. Buna benzer olarak Katılımcı 5 “Uluslararası faaliyetler ve küresel bağlantılar konusunda verilmektedir.” ifadesini kullanmıştır. Katılımcı 7 ise “Eskiden Vatandaşlık ve İnsan Hakları dersi bağlamında veriliyordu. Şu anda ağırlıklı olarak 5 ve 6. Sınıflarda veriliyor.” ifadesini kullanmıştır. Yine bu doğrultuda Katılımcı 9 “Küresel bağlantılar konusu bağlamında veriliyor.” ifadesini kullanarak küresel bağlantılar konusuna vurgu yapmıştır. Bunlardan farklı olarak Katılımcı 10 “Çok az konuda geçiyor. Sadece insan haklarının tarihsel gelişiminden bahsediliyor. Onun haricinde inkılap tarihi dersinde nerdeyse hiç verilmiyor.” ifadesini kullanarak sosyal bilgiler dersinde küresel vatandaşlık eğitiminin çok az konuda geçtiğini belirtmiştir. Katılımcı 3 “Küresel vatandaşlık bağlamında sosyal Bilgiler dersinde işlenen herhangi bir konu veya kazanım yoktur. Sadece dünyayı tanıtıcı birtakım genel bilgiler verilmektedir. Öyle bir eğitime de rastlamadım.” ifadesini kullanarak küresel vatandaşlık eğitimi kapsamında sosyal bilgiler dersinde sadece dünyayı tanıtıcı genel bilgiler verildiğini vurgulamıştır. Katılımcı 6 ise “Vatandaşlık eğitimi adıyla ayrı bir deste veriliyordu. Ancak bu ders kaldırıldıktan sonra 6. Sınıfta veriliyor.” ifadesini kullanarak küresel vatandaşlık eğitiminin daha önce vatandaşlık dersi kapsamında verildiğini şu an ise 6. Sınıfta verildiğini belirtmiştir.

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Küresel Vatandaşlık Eğitiminin Hangi Sınıf Düzeyinde Verilmesine Yönelik Görüşleri

Araştırmada katılımcılara vatandaşlık eğitiminin hangi sınıf düzeyinde verilmesine yönelik “*Sizce hangi konu ya da ders bağlamında, hangi sınıf düzeyinde verilmelidir? Niçin?*” soruları yöneltilmiştir. Sorulara verilen cevaplar incelendiğinde katılımcıların yarısı küresel vatandaşlık eğitiminin altıncı sınıftan itibaren sosyal bilgiler dersi kapsamında verilmesi gerektiğini, yarısı ise küresel vatandaşlık eğitiminin ilkokuldan itibaren her sınıf düzeyinde ders sınırlandırması yapılmadan verilmesi gerektiğini belirtmiştir. Elde edilen bulgular Tablo 7’de sunulmuştur.

Tablo 7. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Küresel Vatandaşlık Eğitiminin Hangi Sınıf Düzeyinde Verilmesine Yönelik Görüşleri

İfadeler	Katılımcı sayısı	Katılımcı
Altıncı sınıftan itibaren sosyal bilgiler	5	K1, K2, K3, K4, K9
İlkokuldan itibaren her sınıf düzeyinde	4	K6, K7, K8, K10
Sosyal bilgilerle sınırlandırmamalı	1	K5

Tablo 7’de elde edilen bulguları katılımcıların görüşleriyle somutlaştırmak gerekirse; Katılımcı 9 “*Altıncı sınıftan itibaren verilmelidir. Çünkü yaş olarak daha uygundur.*” diyerek küresel vatandaşlık eğitiminin altıncı sınıftan itibaren verilmesi gerektiğini vurgulamıştır. Buna benzer olarak Katılımcı 2 “*Küresel vatandaşlık 5. Sınıflar için erkendir. Daha çok 7 ve 8. Sınıfta verilmelidir.*” ifadesini kullanmıştır. Yine bu doğrultuda Katılımcı 4 “*Beşinci sınıflarda algılama zayıf olacağı için 7. ve 8’lerde verilmelidir.*” ifadesini kullanmıştır. Öğretmenlerin yaklaşık yarısı küresel vatandaşlık eğitiminin ilkokuldan itibaren her sınıf düzeyinde verilmesi gerektiğini vurgulamıştır. Bu doğrultuda Katılımcı 6 “*Her sınıf kademesinde bu eğitim verilmelidir. Çünkü küresel vatandaşlık eğitimi bir süreçtir. Her yıl üzerine bir şeyler katarak bilgi tecrübe aktarılabilir.*” diyerek küresel vatandaşlık eğitiminin her sınıf kademesinde verilmesi gerektiğini belirtmiştir. Buna benzer olarak Katılımcı 8 “*Bence her kademe verilmelidir. Böylece ayrıntılı olarak öğretilir. Çünkü dünya vatandaşlığı uzun bir süreç gerektiren eğitimidir.*” ifadesini kullanmıştır. Yine bu doğrultuda Katılımcı 10 “*Bence tüm sınıf düzeyinde verilmelidir. Böylece uzun bir süreç içinde çocuk yeterli bir bilince ulaşmış olacaktır.*” ifadesini kullanmıştır. Katılımcı 5 ise “*Küresel vatandaşlık eğitimi sosyal bilgiler dersi olarak sınırlamamak gerekir. Diğer derslerin konularına da serpiştirilebilir. Daha çok 7. ve 8. Sınıflarda verilmelidir. Çünkü algılama seviyesi olarak daha uygundur.*” ifadesini kullanarak küresel vatandaşlık eğitiminin sosyal bilgiler dersi ile sınırlandırılmaması gerektiğini vurgulamıştır.

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Küresel Vatandaşlık Eğitiminin Nasıl Olması Gerektiğine Yönelik Görüşleri

Araştırmada katılımcılara küresel vatandaşlık eğitiminin nasıl olması gerektiğine yönelik “*Küresel vatandaşlık eğitimi sizce nasıl olmalıdır? Niçin?*” sorusu yöneltilmiştir. Soruya verilen cevap incelendiğinde katılımcılar küresel vatandaşlık eğitiminin etkinlik temelli ve yurtdışı proje uygulamalı olarak verilmesi gerektiğini vurgulamıştır. Katılımcılar buna gerekçe olarak küresel vatandaşlık eğitiminde farklı kültürleri tanımayı ve yaparak yaşayarak deneyim kazanmayı göstermiştir. Elde edilen bulgular Tablo 8’de sunulmuştur.

Tablo 7. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Küresel Vatandaşlık Eğitiminin Nasıl Olması Gerektiğine Yönelik Görüşleri

İfadeler	Katılımcı sayısı	Katılımcı
Etkinlik temelli eğitim	6	K2, K5, K6, K7, K8, K10
Yurtdışı proje uygulaması	4	K1, K2, K4, K5,

Tablo 8’de elde edilen bulguları katılımcıların görüşleriyle somutlaştırmak gerekirse; Katılımcı 2 “*Küresel vatandaşlık eğitimi sadece kitap yoluyla değil etkinlik temelli olarak da verilmelidir. Alan gezileri yapmak, yurt dışı projeleri uygulamak, sözlü tarih çalışması yapmak yoluyla da Küresel vatandaşlık eğitimi verilebilir.*” diyerek küresel vatandaşlık eğitiminin etkinlik temelli olarak yurtdışı projelerle ve alan gezileriyle yapılması gerektiğini vurgulamıştır. Buna benzer olarak Katılımcı 5 “*Klasik bir tarzdan ziyade yaparak yaşayarak öğrenme anlayışını oturtmak gerekir. Erasmus gibi projelerin faydalı olacağını düşünüyorum. Misafir öğrenci projesi uygulanabilir.*” ifadesini kullanmıştır. Yine bu doğrultuda Katılımcı 1 “*Küresel vatandaşlık eğitimi en basit haliyle yurt dışı projeleri ile verilebilir. Öğrenciler böylece farklı ülkeler görerek oradaki öğrencilerle tanışıp onları tanıyabilir.*” diyerek küresel vatandaşlık eğitiminde yurt dışı projelerin öğrencilerin farklı ülkelerden öğrencileri tanımalarını sağlama noktasında etkili olacağını vurgulamıştır. Katılımcı 6 ise “*Çocuklara anlatım dışında pratik olarak tecrübe edinmelerini sağlayacak ortam sağlanmalıdır. Ülkeye daha fazla katkısı olacağını düşündüğüm için bu eğitimin verilmesi gerektiğini düşünüyorum.*” ifadesini kullanarak küresel vatandaşlık eğitimi bağlamında çocuklara pratik tecrübe edinmelerini sağlayacak ortamların oluşturulması gerektiğini vurgulamıştır. Yine bu doğrultuda Katılımcı 8 “*Klasik ders anlatımı dışında uygulamalı da olmalıdır. Böylece daha kalıcı tecrübeler edinilebilir. Ayrıca anne ve babaların da eğitimi önemlidir.*” ifadesini kullanmıştır.

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Küresel Vatandaşlık Eğitiminin Öğrencilere Kazandırdığı Niteliklere Yönelik Görüşleri

Araştırmada katılımcılara küresel vatandaşlık eğitimin öğrencilere kazandırdıkları ile ilgili “*Küresel vatandaşlık eğitimi kapsamında öğrencilere hangi nitelikler kazandırılmaya çalışılıyor?*” sorusu yöneltilmiştir. Soruya verilen cevaplar incelendiğinde katılımcılar küresel vatandaşlık eğitiminin öğrencilere farklılıklara ve insan haklarına saygı, eşitlik, etkili iletişim, hoşgörü, barış, özgürlük, adalet, iyi insan olma, ahlaklı olma, okuduğunu anlama, medya okuryazarlığı, tarafsızlık, sorumluluk, bilgi ve teknoloji alışverişi gibi nitelikler kazandırdığını belirtmiştir. Katılımcılardan biri küresel vatandaşlık eğitiminin herhangi bir nitelik kazandırmadığını vurgulamıştır. Elde edilen bulgular Tablo 9’da sunulmuştur.

Tablo 9. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Küresel Vatandaşlık Eğitiminin Öğrencilere Kazandırdığı Niteliklere Yönelik Görüşleri

İfadeler	Katılımcı sayısı	Katılımcı
İnsan haklarına saygı		K4, K5, K6, K10
Farklılıklara saygı		K4, K6, K8
Adalet		K8, K9
Hoşgörü		K7, K9
Özgürlük		K5, K8
Sorumluluk		K1
Ahlaklı olma		K1
İyi insan olma		K1
Medya okuryazarlığı		K2
Okuduğunu anlama		K2
Objektif olma		K2
Etkili iletişim		K5
Barış		K5
Bilgi ve teknoloji alışverişi		K5
Eşitlik		K8

Tablo 9’da elde edilen bulguları katılımcıların görüşleriyle somutlaştırmak gerekirse; Katılımcı 6 “*İnsan haklarına ve çok kültürlülüğe saygılı olmak, kültür alışverişinin gerekliliğini benimseme gibi nitelikler kazandırılmaya çalışılıyor.*” ifadesini kullanarak küresel vatandaşlık eğitiminin insan haklarına ve çok kültürlülüğe saygılı olma niteliklerini kazandırdığını vurgulamıştır. Buna benzer olarak Katılımcı 10 “*İnsan haklarına saygılı olma, demokrasinin korunması, kadın ve çocuk haklarını savunmak.*” ifadesini kullanmıştır. Katılımcı 7 ise “*İnsanın insan olduğu için değerli olduğu bilincine sahip olmak, hoşgörü sahibi olmak.*” diyerek hoşgörülü olma niteliğini ön plana çıkarmıştır. Yine bu doğrultuda Katılımcı 4 “*Farklı kültürlere hoşgörü, insan haklarına saygı.*” ifadesini kullanmıştır. Katılımcı 1 ise “*Küresel vatandaşlık eğitimi kapsamında öğrencilere ahlaklı olmak, iyi insan olmak sorumluluk sahibi olma, yaftalamayan kişilik özelliği kazandırılır.*” diyerek küresel vatandaşlık eğitiminin öğrencilere ahlaklı olma, iyi insan olma ve sorumluluk sahibi olma nitelikleri kazandırdığını vurgulamıştır. Bunlardan farklı olarak Katılımcı 3 “*Herhangi bir nitelik kazandırıldığını düşünmüyorum.*” ifadesini kullanmıştır.

Tartışma ve Sonuç

Araştırmada katılımcıların çoğunun küresel vatandaşlık kavramını tüm dünyayı algılama, anlama, dünyadaki gelişmeleri takip etme ve kendi ulusunun ötesinde tüm insanlığın haklarına saygılı olma, eşit haklara sahip olma, olaylara tarafsız bakabilme olarak tanımladıkları tespit edilmiştir. Bu sonuçlar sosyal bilgiler öğretmenlerinin küresel vatandaşlık kavramını küresel vatandaşların sahip olması gereken nitelikler kapsamında tanımladıklarını ve küresel vatandaşlığa yönelik algılarının olumlu yönde olduğunu göstermektedir. Bu sonuçlar Balbağ, (2016)’ın sosyal bilgiler öğretmenlerinin küresel vatandaşlığı küresel vatandaşların sahip olduğu nitelikler kapsamında tanımladığı, Çolak, Kabapınar ve Öztürk, (2019), Tünkler, (2020) tarafından yapılan çalışmalarda ise öğretmenlerin küresel vatandaşlık hakkında olumlu görüşlere sahip olduğu sonuçlarının tespit edilmesiyle benzerlik göstermektedir. Yine bu doğrultuda Hillyard (2011)’ın araştırmasında öğretmenlerin küresel vatandaşı dünyadaki gelişmelerle ilgili bilgi ve farkındalığı olan, küresel sorunlara yönelik çözümler üreten bireyler olarak tanımlaması araştırmanın sonuçlarını destekler niteliktedir.

Araştırmada katılımcıların çoğunun kendi ifadelerine göre küresel vatandaşlık nitelikleri taşımadıkları tespit edilmiştir. Katılımcıların küresel vatandaşlık niteliklerini taşımamayı yabancı dil bilmeme, bilgi eksikliği, doğduğu yere ait olma, adaletsiz bir düzen olması nedenleriyle açıkladıkları tespit edilmiştir. Yine katılımcıların kendi ifadelerine göre katılımcıların bir kısmının küresel vatandaşlık niteliklerini taşıdığı tespit edilmiştir. Katılımcıların küresel vatandaşlık niteliklerini taşımayı herkesin hakkını savunma, sorunlara kayıtsız kalmama, felaketlere duyarlı olma nedenleriyle açıkladıkları tespit edilmiştir. Araştırma neticesinde elde edilen bulgulardan yola çıkıldığında sosyal bilgiler öğretmenlerinin çoğunluğu kendini küresel vatandaş olma hususunda kendilerini eksik gördükleri tespit edilmiştir. Bu sonuçlara Çolak, Kabapınar ve Öztürk, (2019)’ün yaptıkları araştırmada öğretmenlerin küresel vatandaşlık ile ilgili yeterli bilgiye sahip olmadıkları sonucu ile paralellik göstermektedir. Bu bağlamda sosyal bilgiler öğretmenlerinin Ceylan, (2014) ve Ersoy, (2013)’ün yaptığı araştırmalarda belirtildiği üzere küresel vatandaşlık ile ilgili eğitim almasının gerekli olduğu görülmektedir.

Araştırmada katılımcıların çoğunun görüşlerine göre küresel vatandaşlık eğitiminin önemli olduğu ve çeşitli faydalar sağladığı sonucuna ulaşılmıştır. Katılımcılar küresel vatandaşlık eğitiminin önemini dünyadan haberdar olma, insani değerleri anlama, dünyayı tanıma ve yaşanabilir bir dünya oluşturma olarak açıklamıştır. Katılımcılar küresel vatandaşlık eğitiminin faydalarını ise dünyadan haberdar olma, uluslararası yardım, dünyayı

tanıma, uluslararası sorunlarla ilgilenme, insan hakları ve hukukun gelişmesi ve yabancı dil öğrenme olarak belirtmiştir. Bu sonuçlara Çolak, Kabapınar ve Öztürk, (2019)'ün öğretmenlerin küresel vatandaşlar yetiştirmenin gerekli olduğunu ve birçok fayda sağladığını tespit etmesi, Tünkler, (2020)'in öğretmenlerin küresel vatandaşlık eğitiminin gerekli olduğuna inanmaları sonucuna ulaşması benzerlik göstermektedir.

Araştırmada katılımcıların çoğu küresel vatandaşlık eğitiminin sosyal bilgiler dersi bağlamında 5. ve 6. sınıf düzeyinde, küresel bağlantılar, uluslararası faaliyetler ve insan hakları konuları kapsamında verildiğini belirtmiştir. Buna ilaveten araştırmada katılımcıların yarısından fazlası küresel vatandaşlık eğitiminin altıncı sınıftan itibaren sosyal bilgiler dersi kapsamında verilmesi gerektiğini belirtmiştir. Bu sonuçlara Kaymakçı (2012)'nin küresel eğitimin, sosyal bilgiler öğretim programlarında yer almasının gerekli olduğunu vurgulaması benzerlik göstermektedir. Bunun yanında Akhan ve Kaymak (2021)'in sosyal bilgiler öğretmenlerinin sosyal bilgiler dersinde küreselleşmeye eğitiminin verilmesinin gerekli olduğu, Balbağ (2016)'ın ise küresel vatandaşlık eğitiminin büyük bir kısmının sosyal bilgiler dersinde verildiği sonucuna ulaşması araştırma sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir. Yine bu doğrultuda Durmuş (2017)'un sosyal bilgiler dersinin “Küresel Bağlantılar” öğrenme alanının KVE ile doğrudan ilişkili olduğunu dolayısıyla KVE açısından önem arz ettiğini tespit etmiştir. Araştırmada Katılımcıların yarısı ise küresel vatandaşlık eğitiminin sosyal bilgiler dersi ile sınırlandırılmadan ilkokuldan itibaren verilmesi gerektiğini belirtmiştir. Bu sonuçlara Çolak, Kabapınar ve Öztürk, (2019)'ün yaptığı araştırmada küresel vatandaşlık eğitiminin, ilköğretim düzeyinden başlayarak devam etmesi gerektiği sonucuna ulaşılması benzerlik göstermektedir. Araştırmada ve yapılan araştırmalarda elde edilen sonuçlar küresel vatandaşlık eğitiminin sosyal bilgiler dersi kapsamında verilmesinin önemini bununla birlikte ilkokuldan itibaren tüm eğitim kademelerinde ele alınmasını dolayısıyla diğer derslerin konularında da küresel vatandaşlık eğitimi konularına yer verilmesinin gerekli olduğu göstermektedir. Araştırmada bir sosyal bilgiler öğretmenin sosyal bilgiler dersinde küresel vatandaşlık eğitimi ile ilgili konu ve kazanım olmadığını, bir sosyal bilgiler öğretmenin ise “bilmiyorum” şeklinde ifade kullanması sosyal bilgiler dersi kapsamında küresel vatandaşlık eğitiminin sınırlılıklar barındırdığını da göstermektedir. Bu sonuca Karatekin (2017)'in yaptığı araştırmada 1998, 2005 ve 2018 öğretim programlarına göre hazırlanan sosyal bilgiler ders kitaplarının KVE ve küresel vatandaşlık kavramlarını doğrudan barındırmadığını ve küresel vatandaşlığın içeriklerde tüm boyutlarıyla ele alınmadığını tespit etmesi benzerlik göstermektedir.

Araştırmada katılımcıların çoğu küresel vatandaşlık eğitiminin etkinlik temelli ve yurtdışı proje uygulamalı olarak verilmesi gerektiğini vurgulamıştır. Katılımcılar bunun gerekçesini ise küresel vatandaşlık eğitiminde farklı kültürleri tanıma ve yaparak yaşayarak deneyim kazanma olarak belirtmiştir. Bu sonuçlara Tünkler (2020)'nin öğretmenlerin sosyal bilgiler dersinde küresel vatandaşlık eğitiminde daha çok öğrenci merkezli anlayışları benimsediği, Ceylan (2014), Balbağ (2016); Akhan ve Kaymak (2021); Aktaş, Tokmak ve Kara (2021); Tokmak, Karamık & İlhan (2023)'in yaptığı araştırmalarda küresel vatandaşlık eğitiminde öğrenci merkezli etkinliklere yer verilmesini önerilmesi sonuçları benzerlik göstermektedir. Yine bu doğrultuda Çolak, Kabapınar ve Öztürk (2019)'ün yaptıkları araştırmada öğretmenler küresel vatandaşlık eğitiminin uygulamalı olarak verilmesinin gerekliliğini belirtmiştir. Araştırmada ve yapılan araştırmalarda elde edilen sonuçlar küresel vatandaşlık eğitiminde öğrenci merkezli etkinliklerin ve uygulamaların önemli olduğunu göstermektedir.

Araştırmada katılımcıların çoğunun görüşlerine göre küresel vatandaşlık eğitiminin küresel vatandaşlık eğitiminin öğrencilere farklılıklara ve insan haklarına saygı, eşitlik, etkili iletişim, hoşgörü, barış, özgürlük, adalet, iyi insan olma, ahlaklı olma, okuduğunu anlama, medya okuryazarlığı, tarafsızlık, sorumluluk sahibi olma, bilgi ve teknoloji alışverişi gibi nitelikler kazandırdığı tespit edilmiştir. Bu sonuçlara Ibrahim (2005)'in küresel vatandaşlık eğitimiyle ilgili uygulamaların bireylere küresel vatandaş olarak sosyal adalet, eşitlik ve

farklılıklara saygı değerlerini benimsemelerinde katkı sağlayacağını vurgulaması benzerlik göstermektedir. Bununla birlikte Oxfam (2015)'in küresel vatandaşların empati, sosyal adalet, eşitlik, kimlik, özsaygı, farklılığa değer verme, saygı, çevreyle ilgilenme, sürdürülebilir gelişim, sorumluluk gibi değer ve tutumlara sahip olduğunu belirtmesi, Balbağ (2016)'ın araştırmasında öğrencilerin küresel vatandaşların saygı, özgürlük, sevgi, dürüstlük, yardımseverlik, hoşgörü, sorumluluk ve barış değerlerine sahip olduğunu belirtmesi öğretmenlerin küresel vatandaşlık eğitimin öğrencilere kazandıracaklarını belirttiği niteliklerle örtüşmektedir. Bu durum küresel vatandaşlık eğitiminin öğrencilerin birçok bilgi, beceri ve değer kazandırmada önemli rolünün olabileceğini göstermektedir.

Öneriler

Araştırmada ulaşılan sonuçlar doğrultusunda şu önerilerde bulunulmuştur. Araştırmada katılımcıların çoğunun kendi ifadelerine göre küresel vatandaşlık nitelikleri taşımadıkları tespit edilmiştir. Bu doğrultuda sosyal bilgiler öğretmenlerinin küresel vatandaşlığın gerektirdiği nitelikleri taşımalarına yönelik becerilerinin geliştirilmesi ile ilgili eğitimler yapılabilir.

Araştırmada katılımcıların çoğunun görüşlerine göre küresel vatandaşlık eğitiminin önemli olduğu ve çeşitli faydalar sağladığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu doğrultuda küresel vatandaşlık eğitimin öğrencilere sağladığı faydalar dikkate alınarak öğrencilerin küresel vatandaşlık eğitiminden olabildiğince en yüksek faydayı edinmeleri için küresel vatandaşlık eğitimi ile ilgili öğretim süreçlerinin gözden geçirilmesi önem arz etmektedir.

Araştırmada katılımcıların yarısı küresel vatandaşlık eğitiminin altıncı sınıftan itibaren sosyal bilgiler dersi kapsamında verilmesi gerektiğini belirtmiştir. Katılımcıların yarısı ise küresel vatandaşlık eğitiminin sosyal bilgiler dersi ile sınırlandırılmadan ilkokuldan itibaren verilmesi gerektiğini belirtmiştir. Bu doğrultuda bir küresel vatandaşlık eğitiminin hangi sınıf veya ders bağlamında verilmesine yönelik olarak bir değerlendirme yapılarak öğrencilerin küresel vatandaşlık niteliklerine sahip olarak yetişmelerinde küresel vatandaşlık eğitiminin hangi kademe, hangi ders veya derslerle bağlantılı şekilde ele alınacağı belirlenmelidir.

Araştırmada katılımcıların çoğu küresel vatandaşlık eğitiminin etkinlik temelli ve yurtdışı proje uygulamalı olarak verilmesi gerektiğini vurgulamıştır. Bu doğrultuda küresel vatandaşlık eğitiminin olabildiğince etkinlik temelli olarak yurtdışı proje odaklı olarak yapılması sağlanmalıdır.

Çıkar Çatışması: Yazarlar arasında çıkar çatışması yaşanmamıştır.

Yazar Katkı Beyanı: Her iki yazarında çalışmaya katkı oranı eşit değerdedir.

Araştırma Yayın Etiği: Bu çalışmanın hazırlanma ve yazım sürecinde “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında bilimsel, etik ve alıntı kurallarına uyulmuş olup; toplanan veriler üzerinde herhangi bir tahrifat yapılmamış ve bu çalışma herhangi başka bir akademik yayın ortamına değerlendirme için gönderilmemiştir.

KAYNAKÇA

Açıkalın, M. (2010). Sosyal Bilgiler Eğitiminde Yeni Yaklaşımlar: Çokkültürlü ve Küresel Eğitim. *İlköğretim Çevrimiçi*, 9(3), 1226-1237. <https://dergipark.org.tr/en/pub/ilkonline/issue/8594/106906> adresinden alınmıştır.

- Akhan, N.E. ve Kaymak, B. (2021). Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Küreselleşme, Küresel Eğitim ve Küresel Vatandaş Kavramlarına Yönelik Görüşleri. *Milli Eğitim Dergisi*, 50 (229), 129-155. <https://dergipark.org.tr/en/pub/milliegitim/issue/60215/874726> adresinden alınmıştır.
- Aktaş, V., Tokmak, A. & Kara, I. (2021). Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarının Küresel Sorunlar Açısından Değerlendirilmesi: Fransa ve Türkiye Örneği. *Journal of Innovative Research in Teacher Education*, 2(3), 266-289. doi: 10.29329/jirte.2021.408.6
- Altay, N. (2020). Ortaokul Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarının Beceriler Açısından İncelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, (41), 276-297.
- Balbağ, N. L. (2016). *İlkokul Sosyal Bilgiler Dersi Bağlamında Öğrenci ve Öğretmenlerin Küresel Vatandaşlık Algıları*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Balbağ, N. L. ve Türkcan, B. (2017). İlkokul 4. Sınıf Öğrenci ve Öğretmenlerinin Küresel Vatandaşlık Algıları. *Turkish Online Journal of Qualitative Inquiry*, 8(2), 216-249.
- Bana, P. E. (2020). Küresel Vatandaşlık Davranışı ve Adalet Algısı İlişkisinin Değerlendirilmesi. *USBAD Uluslararası Sosyal Bilimler Akademi Dergisi*, 2(3), 481-494.
- Bayır, Ö. G., Göz, N. L. & Bozkurt, M. (2014). Sınıf Öğretmeni Adaylarına Göre Sosyal Bilgiler Dersinde Küresel Vatandaşlık. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 4(2), 145-162.
- Ceylan, Ş. (2014). Okul Öncesi Öğretmenlerinin Dünya Vatandaşlığı Eğitimi ile İlgili Görüşleri. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 7(1), 78-93.
- Cogan, J. J. (2000). Citizenship Education For The 21. Century: Setting The Context. John, J. C., Derricot R. (Edit). *Citizenship For The 21. Century An International Perspective On Education*. Uk-Kogan Page Limited & Usa-Stylus Publishing Inc.
- Çelikten, L. (2015). *Sınıf Öğretmenlerinin Küresel Vatandaşlık Düzeyleri ile Öğrencilere Aktarmak İstedikleri Değerlere İlişkin Görüşleri Arasındaki İlişki*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Niğde Üniversitesi, Niğde.
- Çermik, F. & Şahin, İ. F. (2015). Sosyal Bilgiler Öğretmeni Adaylarının Sosyal Girişimcilik Özelliklerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Current Research in Education*, 1(2), 76-88.
- Çermik, F., Çalışoğlu, M., & Tahiroğlu, M. (2016). Sınıf Öğretmenlerinin Küresel Vatandaşlık Eğitimi ile İlgili Görüşlerinin İncelenmesi. *Electronic Turkish Studies*, 11(3).
- Çolak, K. (2015). *Sosyal Bilgiler ile Vatandaşlık ve Demokrasi Eğitimi Derslerinde Küresel Vatandaşlık Eğitimi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Çolak, K., Kabapınar, Y., ve Öztürk, C. (2019). Sosyal Bilgiler Derslerini Veren Öğretmenlerin Küresel Vatandaşlığa ve Küresel Vatandaşlık Eğitimine Bakışları. *Eğitim ve Bilim*, 44(197), 335-352.
- Doğan, İ. (2000). *Sivil toplum ondan bizde de var*. İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Durmuş, G. (2017). *Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Küresel Vatandaşlık ve Çokkültürlü Eğitime Yönelik Tutumlarının İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Amasya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Amasya.
- Durmuş, S., & Çolak, K. (2021). Global Problems Through The Eyes Of 8th Grade Students. *International Journal of Geography and Geography Education (IGGE)*, 44, 145-160.
- Egüz, Ş. (2016). Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Küresel Vatandaşlık Eğitimine Yönelik Algıları. *International Journal of Eurasia Social Sciences*, 7(24), 30-49. Erişim adresi: <http://www.ijoess.com/DergiTamDetay.aspx?ID=457&Detay=Ozet>
- Ehigie, E. (2021). The Role Of Global Citizens İn Today's World. *Policy & Practice: A Development Education Review*, 33, 135-144.
- Engin, G., ve Sarsar, F. (2015). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Küresel Vatandaşlık Düzeylerinin İncelenmesi. *International Journal of Human Sciences*, 12(1), 150-161.

- Ersoy, A. F. (2013). Global Citizenship Education İn Social Studies: Experiences Of Turkish Teachers And Students İn İnternational Conflict And War. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi-Journal of Qualitative Research in Education*, 1(1), 7-30. [Online]: www.enadonline.com, <http://dx.doi.org/10.14689/issn.2148-2624.1.1s1m>
- Göl, E. (2013). *Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Küresel Vatandaşlık Tutum Düzeylerinin Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırşehir.
- Günel, E. ve Pehlivan, A. (2016). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının küresel vatandaşlık algısı. *Journal of Educational and Future*, 10, 51-69. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/226248>
- Heater, D. (2004). *A brief history of citizenship*. Edinburgh University Press.
- Hillyard, A. K. (2011). *Constructions Of Global Citizenship: An Albertan Case Study*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, University of Alberta, Canada.
- Ibrahim, T. (2005). Global citizenship education: Mainstreaming the curriculum? *Cambridge Journal of Education*, 35(2), 177-194. doi: 10.1080/03057640500146823
- İçen, M. ve Akpınar, E. (2012). Küresel Vatandaşlık Eğitiminin Uluslararası Sorunların Çözümündeki Rolü, *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(2), 277-290.
- Kan, Ç. (2009). Değişen Değerler ve Küresel Vatandaşlık Eğitimi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 17(3), 895-904.,
- Kan, Ç. (2009b). Sosyal Bilgiler Eğitiminde Küresel Vatandaşlık. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26, 25-30.
- Karaca, S., ve Çoban, A. (2015). Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Küresel Vatandaşlık Tutum Düzeylerinin Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3(17), 10-22. Erişim adresi: https://asosjournal.com/?mod=makale_tr_ozet&makale_id=33352
- Karatekin, E. (2017). *Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarının Unesco'nun Küresel Vatandaşlık Eğitim Paradigması Açısından İncelenmesi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Nevşehir.
- Karatekin, E. (2021). 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Gündeminde Küresel Vatandaşlık ve Türkiye. *Türkiye Bilimsel Araştırmalar Dergisi*, 6 (1), 57-66. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/tubad/issue/62625/935045>
- Kaya, B., ve Kaya, A. (2012). Teknoloji Çağında Öğretmen Adaylarının Küresel Vatandaşlık Algıları. *Sakarya University Journal of Education*, 2(3), 81-95. <http://www.ajindex.com/dosyalar/makale/acarindex-1423911402.pdf>
- Kaymakçı, S. (2012). Global education in the Turkish social studies teacher training programme. *Croatian Journal of Education*, 14(4), 817-854
- Kim, Y. (2019). Güney Kore'de küresel vatandaşlık eğitimi: İdeolojiler, eşitsizlikler ve öğretmen sesleri. *Küreselleşme, Toplumlar ve Eğitim*, 17 (2), 177-193.
- Kuş, Z. (2020). *Türkiye'de ve Dünya'da vatandaşlık eğitimi*. Pegem Akademi.
- MEB. (2018). *Sosyal bilgiler dersi öğretim programı*. T.C. Millî Eğitim Bakanlığı.
- Montaigne. (2019). *Denemeler* (S. Eyüboğlu, Çev.). Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Ortloff, D. H. (2011). Moving the borders: multiculturalism and global citizenship in the German social studies classroom. *Educational Research*, 53(2), 137-149, DOI: 10.1080/00131881.2011.572362
- Oxfam (2015). *Education For Global Citizenship A Guide For Schools*. Retrieved from <https://www.oxfam.org.uk/education/resources/global-citizenship-in-the-classroom-a-guide-for-teachers>
- Öksüzöğlü, M.K. (2022). *Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Küresel Vatandaşlık Düzeyleri ile Günümüz Dünya Sorunlarına Yönelik Tutumları Arasındaki İlişki*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Fırat Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Elâzığ.

- Özdemir Özden, D. & Karadağ, Y. (2021). Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Küresel Vatandaşlık Düzeylerinin İncelenmesi. *International Journal of Field Education*, 7 (2), 12-35. DOI: 10.32570/ijofe.1000371
- Palaz, T. (2017). *Sosyal Bilgiler Eğitiminde Küresel Sorunlar ve Öğretimi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Patton, M. Q. (2014). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri* (M. Bütün ve S. B. Demir, Ed. ve Çev.). Ankara: Pegem Akademi.
- Prachagool, V., & Nuangchalem, P. (2019). Investigating Democratic Citizenship Attitude Of Pre-Service Social Studies Teachers. *Journal of Educational Sciences and Psychology*, 9(2), 83-88. Retrieved from <https://search.proquest.com/docview/2371947174?pq-origsite=gscholar&fromopenview=true>
- Pubglise, G. D. (2015). *Preparing Students For Citizenship In A Global Society: A Case Study* (Unpunlished Doctoral Dissertation). Southern Connecticut State University, New Haven.
- Rapoport, A. (2010). We Cannot Teach What We Don't Know: Indiana Teachers Talk About Global Citizenship Education. *Education, Citizenship and Social Justice*, 5(3), 179-190. <https://doi.org/10.1177/1746197910382256>
- Reysen, S., Larey, L. W., & Katzarska-Miller, I. (2012). College course curriculum and Global citizenship. *International Journal of Development Education and Global Learning*, 4(3), 27-40. <https://doi.org/10.18546/IJDEGL.04.3.03>
- Schattle, H. (2009), Global citizenship in theory and practice, R. Lewin. (Ed.), *The Handbook of Practice and Research in Study Abroad: Higher Education and the Quest for Global Citizenship*, (s.3-32), New York: Routledge.
- Tokmak, A., Karamık, M. & İlhan, G. O. (2023). Sosyal Bilgiler Dersinde Drama Yöntemi ile Çevresel Bilincin Geliştirilmesi. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 18 (1), 21-40. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ydrama/issue/76136/1200518>
- Tünkler, V. (2020). Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Küresel, Çokkültürlü Eğitime ve Küresel Vatandaşlık Eğitimine Yönelik Bakış Açılıarı. *Milli Eğitim Dergisi*, 49 (226), 255-290. <https://dergipark.org/adresinden/alınmıştır>.
- UNESCO. (2014). *Global citizenship education: Preparing learners for the challenges Of the twenty-first century*.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Extended Summary

Purpose

In today's world, where the interaction and communication between different nations in the world is widespread and problems are experienced on a global scale, it is not enough for individuals to have a perspective on their own culture and values and to look at the problems from their own perspective. The necessity of individuals to understand different cultures, to have universal values and to approach problems from a global perspective shows how important global citizenship is. As a matter of fact, the education-teaching process plays a dominant role in the upbringing of individuals with global citizenship qualities. In order to ensure that individuals grow up with global citizenship qualifications, it is important to associate the philosophy of education, curricula, courses, subjects and achievements with global citizenship. However, the perspectives and skills of teachers, who are the implementers of education and training, towards global citizenship are important in raising individuals with global citizenship skills. In our country, the social studies course is at the forefront of the courses that include topics and achievements related to global citizenship education. From this point of view, it can be said that social studies teachers' approaches to global citizenship

education have an important place in raising individuals with global citizenship skills. In this direction, the aim of the research is to determine the views of social studies teachers on global citizenship education.

Method

The research was carried out in accordance with the qualitative research method. The study group of the research consists of 10 social studies teachers working in secondary schools affiliated to the Ministry of National Education. Criterion sampling technique was used to determine the participants. Working in a secondary school affiliated to the Ministry of National Education and actively taking social studies course were determined as criteria. A semi-structured interview form was used as a data collection tool in the research. The semi-structured interview form, which was prepared in accordance with the purpose of the research, was applied by interviewing the teachers face to face. Interviews are organized in the library, teachers' room, etc., where teachers can express themselves comfortably. carried out in the environment. Content analysis was used to evaluate the data obtained as a result of interviews with social studies teachers. The obtained data are explained by supporting with direct quotations.

Results

In the research, it was determined that most of the participants defined the concept of global citizenship as perceiving and understanding the whole world, following the developments in the world, respecting the rights of all humanity beyond their own nation, having equal rights, and being able to look at events impartially. It was determined that one participant did not find the concept of global citizenship correct and emphasized that people belong to a region and region.

In the study, it was determined that most of the participants did not have global citizenship qualifications according to their own statements. It was determined that the participants explained that they did not have the qualifications of global citizenship due to not knowing a foreign language, lack of knowledge, belonging to the place where they were born, and an unfair order. Again, according to the participants' own statements, it was determined that some of the participants had the qualifications of global citizenship.

According to the opinions of most of the participants in the research, it was concluded that global citizenship education is important and provides various benefits. Participants explained the importance of global citizenship education as being aware of the world, understanding human values, recognizing the world and creating a livable world. Participants stated the benefits of global citizenship education as being aware of the world, international aid, knowing the world, dealing with international problems, developing human rights and law, and learning foreign languages.

According to the opinions of the participants in the research, it was determined that global citizenship education was given at the 5th and 6th grades in the context of social studies course, within the scope of global connections, international activities and human rights issues. However, one participant stated that there was no subject and achievement in the social studies course related to global citizenship education, while another participant stated that he did not know. More than half of the participants in the study stated that global citizenship education should be given within the scope of social studies course starting from the sixth grade. Half of the participants stated that global citizenship education should be given from primary school without being limited to the social studies course.

In the research, most of the participants emphasized that global citizenship education should be given on an activity-based and foreign project basis. Participants stated the reason for this as recognizing different cultures in global citizenship education and gaining experience by doing and living. According to the opinions of most of the participants in the research, global citizenship education should be taught to students about respect for differences and human

rights, equality, effective communication, tolerance, peace, freedom, justice, being a good person, morality, reading comprehension, media literacy, objectivity, responsibility, It has been determined that it gives qualifications such as information and technology exchange.

Conclusion and implications

It is seen that the perspectives of social studies teachers towards global citizenship are positive. Social studies teachers perceive and define global citizenship correctly. However, it has been concluded that a significant part of the teachers do not have global citizenship qualifications. This situation creates a limitation in terms of raising students with global citizenship skills. In addition, teachers stated that they do not have global citizenship qualifications, but that global citizenship education is important and beneficial. In addition, teachers stated that global citizenship education provides many benefits to students. According to another result of the research, most of the teachers stated the importance of giving global citizenship education in a practical way within the scope of social studies course with a foreign project focus. With the research, it is seen that it is necessary to increase the global citizenship qualifications of social studies teachers.